

Landskab & Skov
J.nr. MST-531-00017
Ref.: Agi og Lenyb
Dato: 1. november 2019

Udtalelse om afgrænsning af miljøkonsekvensrapport for etablering af 400 kV luftledning fra Endrup til grænsen ved Tyskland.

Indhold

1. Om udtalelsen	2
2. Lovkrav til indholdet af miljøkonsekvensrapporten.....	2
3. Miljøkonsekvensrapportens form og struktur.....	2
4. Krav om miljøvurdering.....	3
5. Det anmeldte anlægsprojekt.....	3
6. Projektområdet.....	3
7. Forholdet til planlægning, anden lovgivning og berørte myndigheder	5
8. Idéfase, borgermøder og høring af berørte myndigheder.....	7
9. Indhold og kvalitet i miljøkonsekvensrapporten	7

1. Om udtalelsen

Denne udtalelse fastlægger i henhold til § 23, stk. 1 i miljøvurderingsloven¹, hvor omfattende og detaljerede oplysninger bygherres miljøkonsekvensrapport skal indeholde, for at Miljøstyrelsen samlet kan vurdere anlæggets miljømæssige konsekvenser og træffe afgørelse på et oplyst grundlag.

Udtalelsen er udarbejdet på baggrund af sagens oplysninger, bemærkninger fra offentligheden og andre myndigheder i idéfasen samt Miljøstyrelsens erfaringer og viden om potentielle miljøpåvirkninger fra lignende projekter.

2. Lovkrav til indholdet af miljøkonsekvensrapporten

Miljøkonsekvensrapporten skal udarbejdes således, at den dækker kravene efter miljøvurderingslovens § 20, stk. 1-6 og bilag 7.

Der kan i løbet af arbejdet med miljøkonsekvensrapporten opstå emner eller problemstillinger, der bør belyses som en del af det endelige beslutningsgrundlag. Hvis dette behov skulle opstå, vil Miljøstyrelsen gå i dialog med Energinet, som er bygherre.

3. Miljøkonsekvensrapportens form og struktur

Miljøstyrelsens krav og forventninger til miljøkonsekvensrapporten fremgår af emnetabellen.

Miljøkonsekvensrapporten behøver ikke følge samme struktur som emnetabellen, men det er afgørende for processen, at krav stillet i denne udtalelse er dækket ind i rapporten.

Miljøstyrelsen ønsker, at miljøkonsekvensrapporten formidler projektet og resultater af miljøundersøgelserne på en læsevenlig måde. Der lægges vægt på, at afsnittet "Ikke-tekniske resumé" skal kunne læses og forstås af personer uden faglig viden om miljøpåvirkninger. I resten af miljøkonsekvensrapporten lægger Miljøstyrelsen mere vægt på, at der ikke gås på kompromis med det faglige indhold og kvalitet end at øge læsevenligheden.

Eventuelle teknisk tunge afsnit, der er relevante og understøtter miljøkonsekvensrapporten kan vedlægges som bilag i form af baggrundsrapporter, mens beskrivelser, vurderinger og konklusioner fra sådanne bilag kan indgå i en kondenseret form i selve miljøkonsekvensrapporten.

¹ Bekendtgørelse af lov nr. 1225 af 25. november 2018 om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

4. Krav om miljøvurdering

Opførelse af 400 kV luftledningsanlægget mellem Endrup og grænsen til Tyskland er omfattet af miljøvurderingslovens bilag 1, pkt. 21 (anlæg af stærkstrømsluftledninger med en spænding på mindst 220 kV og en længde på over 15 km), som medfører krav om en miljøvurdering af projektets indvirkninger på miljøet i henhold til § 15, stk. 1, nr. 1 i miljøvurderingsloven.

Miljøstyrelsen er myndighed for miljøvurderingsprocessen, jf. § 3, stk. 1, nr. 1 i miljøvurderingsbekendtgørelsen², idet Energinet er bygherre for projektet.

Miljøstyrelsen skal skriftligt meddele tilladelse til at påbegynde projektet efter miljøvurderingen af projektets indvirkning på miljøet, jf. § 15, stk. 1, nr. 1 i miljøvurderingsloven.

Kravet om miljøvurdering indebærer, at projektet først kan realiseres, når Miljøstyrelsen har gennemgået projektets miljøkonsekvensrapport i henhold til miljøvurderingslovens § 24, stk. 1, og offentligheden og berørte myndigheder har haft mulighed for at fremkomme med kommentarer hertil jf. miljøvurderingslovens § 24, stk. 2. Desuden skal Miljøstyrelsen have udstedt en tilladelse til projektet jf. miljøvurderingslovens § 25, stk. 1.

5. Det anmeldte projekt

Projektet er et strækingsanlæg på cirka 75 km og omfatter 2 stk. 400 kV luftledninger, som skal hænge på én og samme masterække. Projektet forløber gennem Esbjerg og Tønder kommuner. Luftledningerne skal tilsluttes eksisterende stationsanlæg i Endrup og en ny tysk forbindelse ved grænsen.

I forbindelse med tilslutning til eksisterende stationsanlæg i Endrup, ombygges stationen inden for det eksisterende stationsareal.

6. Projektområdet

Projektområdet ligger i Vestjylland i Esbjerg og Tønder kommuner, og støder helt op til den dansk-tyske grænse. Energinet planlægger at opføre et nyt 400 kV luftledningsanlæg inden for projektområdet.

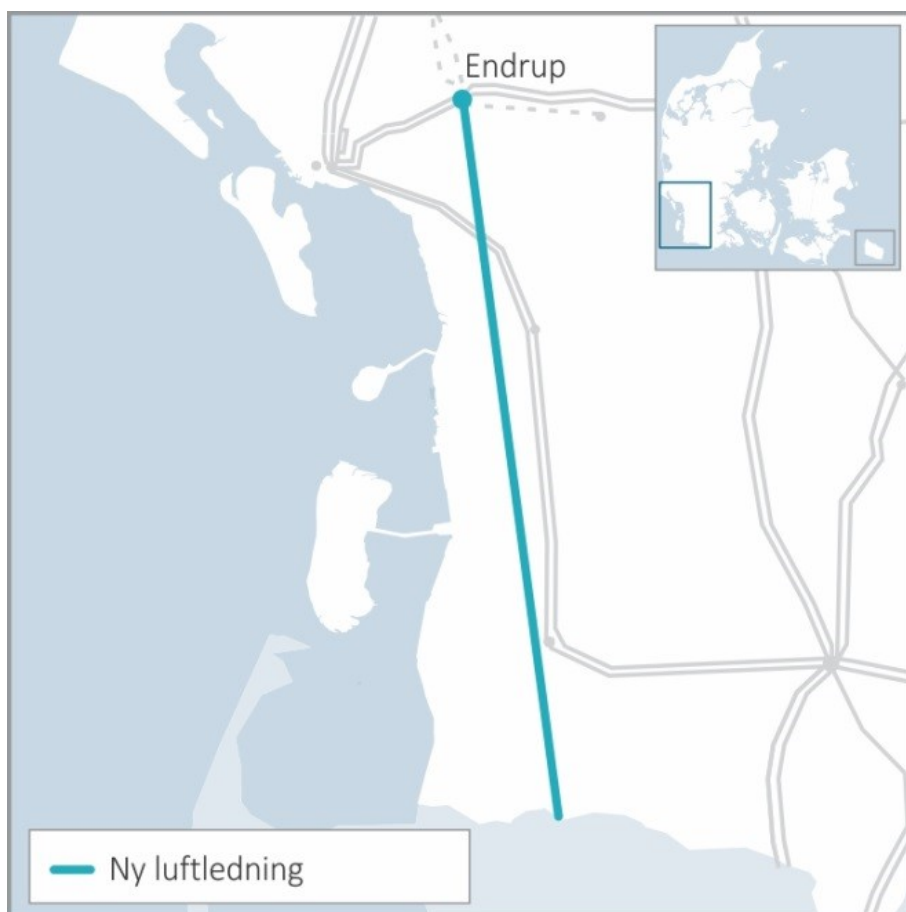
² Bekendtgørelse nr. 121 af 4. februar 2019 om samordning af miljøvurderinger og digital selvbetjening m.v. for planer, programmer og konkrete projekter omfattet af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

Projektområdet ligger langt overvejende i landzone i et område med spredte bebyggelser. Projektområdet forløber nogen steder tæt på byer i byzone (Ribe, Bredebro og Tønder, som de mest markante) eller samlede bebyggelser i det åbne land.

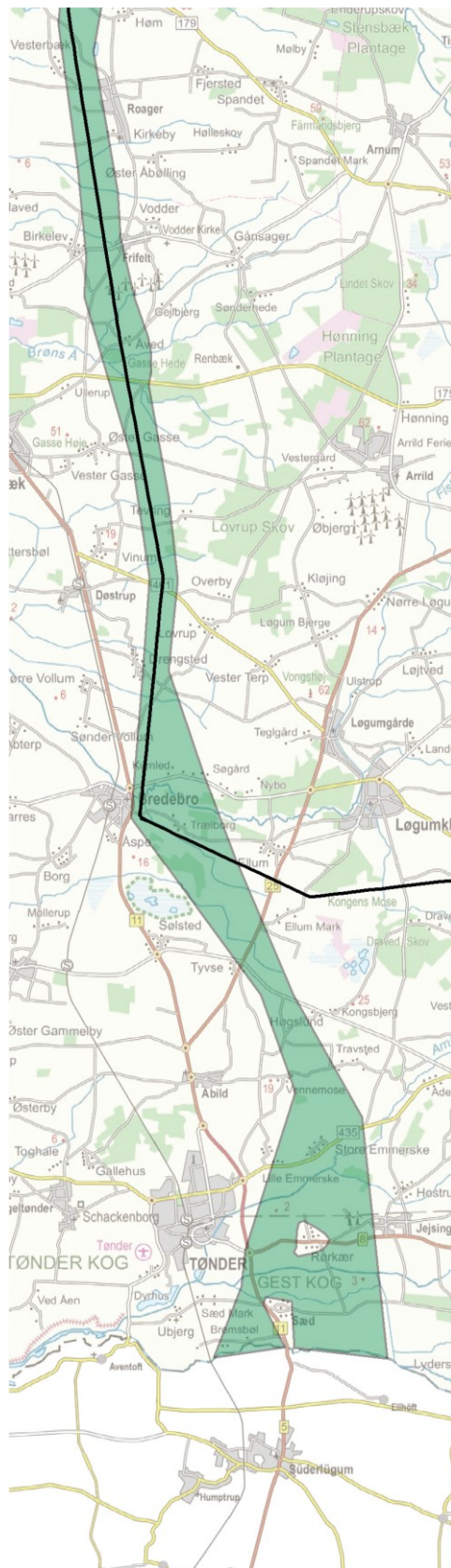
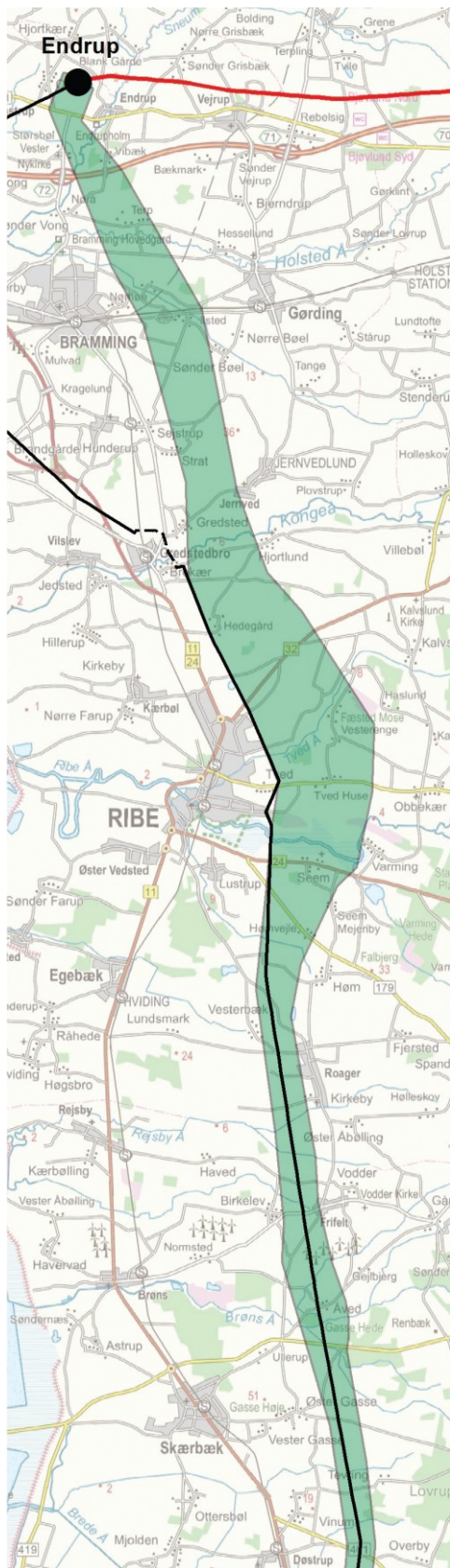
Arealerne anvendes primært til landbrugsdrift og der ligger spredte husdyrbrug i hele projektområdet. Der findes desuden forskellige tekniske anlæg i projektområdet såsom andre luftledningsanlæg på lavere spændingsniveau, jernbaner og veje, foruden mindre erhverv, som drives inden for området.

Projektområdet indeholder desuden en række naturområder og områder med rekreative værdier. Ved Ribe passeres et Natura2000-område og der er flere udpegede fuglebeskyttelsesområder tæt på projektområdet, ved Kongens Mose og ved Sølsted Mose, samt lige nord for grænsen til Tyskland.

Terrænet består af store, flade og sammenhængende områder og giver mulighed for et stort udsyn. Landskabet brydes mange steder af hegn og de øvrige anlæg i landskabet. Ribe og Tønder er ikke beliggende i projektområdet, men fra begge byer vil projektområdet kunne ses.

Oversigtskort

Oversigt kort med projektområdet

7. Forholdet til planlægning, anden lovgivning og berørte myndigheder

Landsplandirektiv

Erhvervsministeren har bedt Erhvervsstyrelsen sikre plangrundlaget for luftledningsanlægget Endrup-grænsen ved et landsplandirektiv, jf. § 3 i planloven³.

Landsplandirektivet erstatter den kommunale planlægning og udlægger et areal omkring linjeføringen for luftledningsanlægget.

I forbindelse med landsplandirektivet udarbejdes der en miljørapport, som belyser de miljømæssige konsekvenser af landsplandirektivet.

Landsplandirektivet med tilhørende miljørapport vil blive sendt i offentlig høring samtidigt med miljøkonsekvensrapporten.

Anden lovgivning

For projektet er særligt følgende arealmæssige bindinger og udpegninger relevante:

- International beskyttet flora, fauna og naturtyper (Natura 2000-områder, Bilag IV-arter m.m.)
- Landskabsudpegninger
- Fredninger
- Fredede fortidsminder
- Naturområder beskyttet jf. § 3 i naturbeskyttelsesloven⁴
- Fredskov
- Kortlagte jordforureninger
- Kommuneplanlagte områder

I de tilfælde, hvor der er konflikter med arealmæssige bindinger og beskyttelsesmæssige interesser, skal der inden anlægsarbejdet igangsættes, ansøges om dispensation/tilladelser fra de relevante love og bekendtgørelser hos de pågældende myndigheder. Af relevant lovgivning i forhold til dette projekt kan nævnes:

- Habitatbekendtgørelsen⁵
- Naturbeskyttelsesloven
- Planloven
- Skovloven⁶
- Jordforureningsloven⁷

³ Bekendtgørelse af lov nr. 287 af 16. april 2018 om planlægning

⁴ Bekendtgørelse af lov nr. 240 af 13. marts 2019 om naturbeskyttelse

⁵ Bekendtgørelse nr. 1595 af 6. december 2018 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter

⁶ Bekendtgørelse af lov nr. 315 af 28. marts 2019 om skove

⁷ Bekendtgørelse af lov nr. 282 af 27. marts 2017 om forurennet jord

Berørte myndigheder

For projektet vil det primært være Esbjerg og Tønder kommuner, der er berørte myndigheder, fordi kommunerne skal give en række tilladelser og dispensationer til projektet.

Øvrige relevante myndigheder er Miljøstyrelsens lokale enheder, Slots- og Kulturstyrelsen og de lokale museer, Region Syddanmark og Region Midtjylland, Bandedanmark, Vejdirektoratet samt lufthavne, som kan have indflyvningsruter over projektområdet.

Espoo

Der bør være særlig opmærksomhed på den grænseoverskridende koordinering og samarbejdet med såvel de tyske myndigheder, som den tyske bygherre; TenneT. Koordineringen sker via Espoo konventionen.

8. Idéfase, borgermøder og høring af berørte myndigheder

Der har været gennemført en idéfase (1. offentlighedsfase) i perioden 9. april til 9. maj 2018, hvor man kunne komme med ideer til projektet, herunder forslag til ændringer, som ønskes belyst i miljøkonsekvensrapporten. I forbindelse hermed har der været afholdt borgermøder den 24. og 25. april 2018. Endvidere har berørte myndigheder været hørt i samme periode.

Miljøkonsekvensrapporten skal ud over de lovbestemte emner også behandle forhold fremkommet i idéfasen og ved høring af berørte myndigheder.

I forbindelse med idéfasen er der indkommet i alt 231 høringssvar.

Miljøstyrelsen har, i et særskilt dokument som er vedlagt denne udtalelse, samlet og beskrevet høringssvarene. Alle høringssvarene er gennemgået med henblik på at vurdere, hvorvidt og i hvilket omfang høringssvarenes forslag skal indgå i det videre arbejde med miljøvurderingen. Der gøres opmærksom på, at myndigheden ikke er forpligtet til at inddrage samtlige høringssvars forslag, men skal vurdere, hvad der er relevant for sagen.

9. Indhold og kvalitet i miljøkonsekvensrapporten

Formålet med miljøkonsekvensrapporten er at beskrive, analysere og vurdere projektets miljøpåvirkninger. Selve kravene til indholdet i miljøkonsekvensrapporten er givet i henholdsvis § 20, stk. 1-6 og bilag 7 i miljøvurderingsloven. Energinet skal derfor i processen med udarbejdelse af miljøkonsekvensrapporten sikre sig, at disse krav er opfyldt.

Emnetabellen afgrænser, hvilke og hvor detaljerede oplysninger Energinet skal fremlægge i miljøkonsekvensrapporten, jf. miljøvurderingslovens § 23, stk. 1. Miljøkonsekvensrapporten behøver ikke følge samme struktur som emnetabellen, men det er afgørende, at rapporten behandler de angivne miljøparametre i tilstrækkeligt omfang og opfylder de krav til kvaliteten af miljøkonsekvensrapporten, som fremgår af lovens § 20, stk. 1.

Udtalelsen om afgrænsning kan revideres, hvis eventuelle ændringer i projektet bevirker, at nye oplysninger bør indgå i miljøkonsekvensrapporten, eller hvis Miljøstyrelsen eller andre myndigheder får nye væsentlige oplysninger, som kan påvirke miljøvurderingen.

Særligt om væsentlige miljøpåvirkninger

Miljøkonsekvensrapporten skal både behandle væsentlige negative og væsentlige positive virkninger. Karakteren af en påvirkning vil ofte være subjektiv, hvorfor det er vigtigt, at påvirkninger og konsekvenser ikke undlades, selvom de fra bygherres synspunkt er positive.

Særligt om metode og dokumentationsgrundlaget

Emnetabellen er opdelt i afsnit, hvor de enkelte miljøparametre, som skal undersøges, er beskrevet. Hvert afsnit indeholder desuden en kort beskrivelse af dokumentationsgrundlag, dvs. det grundlag som miljøkonsekvensrapporten forventes at være baseret på.

De nævnte data- og informationskilder samt tekniske anvisninger og lignende er Miljøstyrelsens vurdering af, hvor relevant materiale til brug i miljøkonsekvensrapporten kan findes, men er ikke udtømmende. Miljøstyrelsen forudsætter således, at Energinet (eller rådgiverne til projektet) selv identificerer supplerende relevante kilder af høj kvalitet.

I flere tilfælde er anført, at feltundersøgelser kan være nødvendige. Dette er et udtryk for, at Miljøstyrelsen vurderer, at der skal foretages konkrete undersøgelser i området for at give det bedst mulige grundlag for vurdering af det givne miljøforhold. Det betyder dog ikke, at feltundersøgelser ikke kan være nødvendige i vurderingen af de øvrige miljøforhold, selvom det ikke måtte være beskrevet under dokumentationsgrundlag.

Det er Energinets ansvar at sikre, at oplysningerne i miljøkonsekvensrapporten er af tilstrækkelig høj faglig kvalitet og at oplysningerne er fyldestgørende.

Det skal også klart beskrives i miljøkonsekvensrapporten, hvis der mangler oplysninger for givne miljøforhold eller på anden måde er usikkerhed om konklusionerne.

Anlægs-, drifts og demonteringsfasen

Emnetabellen berører både anlægs-, drifts- og demonteringsfasen for projektet.

Emnetabel

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
Befolkningen Enhver, hvis tilværelse kan tænkes påvirket væsentligt af projektets miljømæssige indvirkninger, uanset afstanden fra projektet. Befolkningen kan således omfatte mennesker, som bor langt fra projektet, hvis det vil indebære væsentlige ændringer af kendte landskaber og rekreative arealer.				
Påvirkning af friluftsliv og rekreativ værdi	Anlægsfasen: Anlægsarbejdet vil kunne påvirke friluftslivet i nærområderne. <ul style="list-style-type: none"> Fremkommeligheden til rekreative områder med offentlig adgang vil kunne blive begrænset i anlægsperioden, nærmere bestemt ved etablering af højspændingsledningerne. Kabellægning i åben grav kan i anlægsperioden begrænse brug af vandre- og cykelstier i det åbne land, som krydser kabelanlægget. Etablering af kabelovergangsmaster og underboringer kan tage op til et år eller mere og vil i den periode 	Den præcise linjeføring er ikke fastlagt på nuværende tidspunkt, hvorfor det er uklart, hvilke arealer der konkret bliver påvirket. På det foreliggende grundlag kan en væsentlig påvirkning af friluftslivet i visse områder derfor ikke udelukkes.	Skal indgå	Miljøkonsekvensrapporten skal kortlægge ruter og områder i det åbne land, hvor den offentlige adgang og friluftslivet kan blive begrænset/påvirket, både permanent og i kortere perioder. Ud fra tilgængelig viden skal der gives en kvalificeret vurdering af, i hvilket omfang anlæggets barrierevirkning, synlighed i landskabet, støjende effekt og mulige kollision med fugle forventes at påvirke befolkningens brug af de rekreative områder. Nogle af de nævnte påvirkninger behandles selvstændigt i andre afsnit. Vurdering af påvirkningen af friluftslivet forventes at tage udgangspunkt i disse andre afsnit.

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
	<p>kunne påvirke friluftslivet i nærområderne.</p> <p>Driftsfasen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Adgangen til rekreative områder med offentlig adgang vil kunne blive begrænset permanent efter etablering af luftledningsanlægget. • Luftledningsanlæggets landskabspåvirkning kan påvirke befolkningens rekreative oplevelser. Synligheden i landskabet omfatter også kabelovergangsmasterne og udvidelse af transformerstationerne. • Luftledningen afgiver støj (koronastøj), især i fugtigt vejr og regnvejr, hvilket kan forstyrre befolkningens rekreative oplevelser. 			<p>Vurderingen skal især rettes mod de områder i det åbne land, hvor der er offentlig adgang (vandreruter, cykelruter, udkigspunkter, fri teltning og øvrige steder med mulighed for overnatning i det fri) og som er forholdsvis velbesøgt af mange. Mulige afværgeforanstaltninger skal beskrives, hvad angår beskaffenhed og effekt.</p> <p>Hvis det klart på baggrund af en umiddelbar vurdering, f.eks. med henvisning til et begrænset tidsmæssigt omfang, kan afvises, at der kan være en væsentlig påvirkning af den pågældende lokalitet i anlægsperioden, forventes dette at være et fyldestgørende grundlag for en vurdering i miljøkonsekvensrapporten.</p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
	<ul style="list-style-type: none"> Døde fugle, som er kollideret med luftledningen kan påvirke befolkningens naturoplevelse og hermed påvirke den rekreative værdi. 			
Rådighedsindskrænkelse (Emnet behandles delvist under "Jordarealer")	Luftledningsanlægget indskrænker rådighedsmulighederne på visse arealer, hvilket kan påvirke ejerne af arealerne. Der kan både være tale om tab af anvendelse og herlighedsværdi.	Det er på nuværende tidspunkt ikke kortlagt, hvilke arealer som konkret pålægges rådighedsindskrænkelse. På det foreliggende grundlag kan det derfor ikke afvises, at rådighedsindskrænkelse kan påvirke berørte grundejere væsentligt.	Skal indgå	Miljøkonsekvensrapporten skal indeholde oplysninger om, hvilke arealer der pålægges rådighedsindskrænkelse. Ud fra tilgængelig viden skal der gives en kvalificeret vurdering af, i hvilket omfang rådighedsindskrænkingerne forventes at påvirke de nuværende og planlagte arealanvendelser, herunder hvilke tiltag der kan anvendes for at minimere konflikter hermed.

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
<p>Menneskers sundhed</p> <p>Miljømæssige faktorer som kan indvirke på menneskers sundhed. Det kan eksempelvis være støj, vibrationer, magnetfelter, røg, støv, lugt eller andre emissioner, som kan påvirke sundheden, herunder sikkerheden/trygheden (tryghedsfølelsen).</p>				
<p>Støj</p>	<p>Anlægsfasen: Projektet må forventes at medføre støj i forbindelse med anlægsfasen.</p> <p>Støjen forventes bl.a. at forekomme:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ved rydning af anlægsbælte • ved etablering af master • ved ophængning af luftledning • ved kørsel til/fra byggepladser og anlægsarealer • ved kabellægning i åben grav • ved underboring • ved etablering af kabelovergangsmaster <p>Driftsfasen: Luftledningsanlægget, herunder stationerne afgiver støj (koronastøj) hvilket kan påvirke menneskers sundhed. For selve luftledningen er det især i fugtigt vejr og regnvejr.</p>	<p>Den præcise linjeføring er ikke fastlagt på nuværende tidspunkt, hvorfor det er uklart, hvilke arealer der konkret kan blive påvirket af støj. Endvidere er der for nuværende ikke konkrete oplysninger om støjforhold, eksempelvis entreprenørmaskinernes støjniveau, arbejdstidspunkter i anlægsfasen og afstande til boliger. På det foreliggende grundlag, kan det derfor ikke afvises, at støj kan have en væsentlig påvirkning.</p>	<p>Skal indgå</p>	<p>Miljøkonsekvensrapporten skal omfatte en beskrivelse og vurdering af støj fra hele luftledningsprojektet.</p> <p>Der skal udarbejdes støjberegninger på baggrund af støjilden og støjens udbredelse. Støjberegningerne skal vurdere og illustrere den forventede støjpåvirkning og konsekvenserne heraf for nærtliggende boliger. I vurderingen skal indgå kumulative effekter fra eksisterende støjende aktiviteter. Mulige afværgeforanstaltninger skal beskrives, hvad angår beskaffenhed og effekt.</p> <p>Hvis der klart på baggrund af henvisning til sammenlignelige projekter i sammenlignelige omgivelser kan afvises, at der kan være en væsentlig støjpåvirkning,</p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
				forventes dette at være et fyldestgørende grundlag for en vurdering i miljøkonsekvensrapporten.
Vibrationer	<p>Vibrationer kan skabe gener for befolkningen og i forhold til eventuelle påvirkninger af materielle goder såsom beboelse og andre bygninger.</p> <p>Anlægsfasen: Der må forventes vibrationer i forbindelse med anlægsarbejderne, hvor der benyttes maskiner.</p> <p>Energinet oplyser, at der bl.a. må forventes vibrationer, hvor der skal rammes eller spundes pæle, fundamenter eller plader. Vibrationer kan forekomme i forbindelse med etablering af master, ombygning af station og ved underboringer.</p> <p>Driftsfasen: Der kan opstå vibrationer fra luftledning, jordkabel, højspændingsstationer og tilhørende materiel. Vibrationerne udbredes</p>	Den præcise linjeføring er ikke fastlagt på nuværende tidspunkt, hvorfor det er uklart, hvilke arealer der konkret kan blive påvirket. Endvidere er der for nuværende ikke konkrete oplysninger om sandsynligheden for vibrationer i nærheden af beboelsesejendomme. På det foreliggende grundlag, kan det derfor ikke udelukkes, at vibrationer kan have en væsentlig påvirkning på menneskers sundhed.	Skal indgå	Der skal, ud fra tilgængelig viden, foretages en overordnet vurdering af sandsynligheden for komfortvibrationer og bygningskadelige vibrationer ved beboelsesejendomme i nærheden af det sted, hvor der rammes eller spundes. Mulige afværgeforanstaltninger skal beskrives, hvad angår beskaffenhed og effekt.

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
	gennem jorden og kan påvirke beboelsesejendomme og hermed menneskers sundhed.			
Påvirkning af luftkvaliteten	<p>Anlægsfasen: Personer, som bor eller færdes i nærheden af arbejdsarealer og adgangsveje i anlægsfasen, vil potentielt kunne påvirkes af luftforurenede stoffer i form af diffust støv og forurenende partikler fra entreprenørmaskiner, som benyttes i anlægsfasen.</p> <p>Driftsfasen: Selve luftledningen afgiver ozon (O₃) til luften. Høje koncentrationer af ozon i luften kan påvirke menneskers sundhed.</p> <p>SF₆ gas anvendes som isolering ved transformerstationerne. Der kan forekomme tab af gas til luften. SF₆ er en meget aggressiv drivhusgas og 22.800 gange så kraftig som CO₂.</p>	<p>Den præcise linjeføring er ikke fastlagt på nuværende tidspunkt, hvorfor det er uklart, hvilke arealer der konkret kan blive påvirket af luftgener.</p> <p>Med hensyn til anlægsfasen er der for nuværende ikke konkrete oplysninger om arbejdskørsel, herunder omfang og afstande til boliger. På det foreliggende grundlag, kan det derfor ikke udelukkes, at luftkvaliteten og hermed menneskers sundhed kan blive væsentlig påvirket i anlægsfasen.</p> <p>Når luftledningen er i drift, vil der dannes små mængder ozon, som næppe vil kunne skelnes fra den ozon, som normalt findes i luften. Ozons påvirkning af luftkvaliteten vurderes derfor at være ubetydelig og behøver derfor ikke medtages i rapporten.</p>	Skal indgå	<p>Miljøkonsekvensrapporten skal beskrive og vurderer påvirkninger af luftkvaliteten fra luftledningsanlægget. Der skal ses på omfang, varighed og placering i forhold til nærtliggende boliger. Ud fra tilgængelig viden skal der gives en kvalificeret vurdering af, i hvilket omfang luften forventes påvirket og i relation til menneskers sundhed. I vurderingen skal indgå kumulative effekter fra eksisterende aktiviteter. Mulige afværgeforanstaltninger skal beskrives, hvad angår beskaffenhed og effekt.</p> <p>Hvis der klart på baggrund af en umiddelbar vurdering, f.eks. med henvisning til sammenlignelige projekter i sammenlignelige omgivelser, kan afvises, at luftkvaliteten og hermed menneskers</p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
	<p>Kørsel i forbindelse med tilsyn kan potentielt påvirke luften med luftforurenende stoffer i form af diffust støv fra vejene og forurenende partikler fra køretøjerne, hvilket kan påvirke menneskers sundhed.</p>	<p>Der er for nuværende ikke konkret oplysninger om omfanget af SF6 gas, som afgives til luften fra luftledningsanlægget. På det foreliggende grundlag, kan det derfor ikke udelukkes, at luftkvaliteten og hermed menneskers sundhed kan blive væsentligt påvirket i driftsfasen. (Se endvidere under afsnittet "Klima").</p> <p>Kørsel i forbindelse med tilsyn har et omfang og en hyppighed, som er beskedent. Emissionen herfra vurderes derfor ikke at påvirke luften og hermed menneskers sundhed nævneværdigt og behøver derfor ikke medtages i rapporten. (der henvises til emnet "trafik" under samme afsnit "Menneskers sundhed", hvor kørselens omfang og hyppighed er beskrevet).</p>		<p>sundhed kan blive væsentlig påvirket, forventes dette at være et fyldestgørende grundlag for en vurdering i miljøkonsekvensrapporten.</p>
Lugt	Projektet medfører ingen lugtgener.		Ingen	
Lys	Lys i denne forbindelse karakteriseres som generende, reflekterende uønsket lys.	Den præcise linjeføring er ikke fastlagt på nuværende tidspunkt, hvorfor det er uklart, hvilke arealer, der konkret kan blive påvirket af lys.	Skal indgå	Miljøkonsekvensrapporten skal omfatte en beskrivelse og vurdering af lyspåvirkninger.

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
	<p>Anlægsfasen: I anlægsfasen kan der forekomme lyspåvirkning, såfremt der benyttes arbejdslys til eksempelvis at oplyse arbejdsarealerne og byggepladserne.</p> <p>Driftsfasen: Luftledningen og masterne er ikke forsynet med lys.</p> <p>Ved transformestationerne er det kun færdselsarealerne som er belyst. Yderligere lys kan dog forekomme ved reparationsarbejder.</p>	<p>Med hensyn til anlægsfasen er der for nuværende ikke konkrete oplysninger om, hvor der skal arbejdes og på hvilket timer af døgnet. På det foreliggende grundlag, kan det derfor ikke udelukkes, at brug af lys i anlægsfasen kan have en væsentlig påvirkning.</p> <p>Belysning ved transformestationerne vurderes at være indrettet således, at det ikke vil være til væsentlig gene for naboer. Forholdet behøver derfor ikke medtages i rapporten.</p>		<p>Lyspåvirkninger skal beskrives og vurderes og vil afhænge af aktivitetens varighed og placering i forhold til nærliggende boliger. I vurderingen skal indgå den kumulative effekt fra lys fra eksisterende aktiviteter. Mulige afværgeforanstaltninger skal beskrives, hvad angår beskaffenhed og effekt.</p> <p>Hvis der klart på baggrund af henvisning til sammenlignelige projekter i sammenlignelige omgivelser eller et begrænset tidsmæssigt omfang kan afvises, at gener fra lys kan have en væsentlig påvirkning, forventes dette at være et fyldestgørende grundlag for en vurdering i miljøkonsekvensrapporten.</p>
Trafik	<p>Anlægsfasen: Der kan forventes en øget trafik samt tung trafik på veje i og omkring de berørte anlægsområder.</p>	<p>Den præcise linjeføring er ikke fastlagt på nuværende tidspunkt, hvorfor det er uklart, hvilke områder/veje, der konkret kan blive påvirket af øget trafik.</p>	Skal indgå	<p>Miljøkonsekvensrapporten skal omfatte en vurdering af trafikens påvirkning af de lokale forhold.</p> <p>Der skal gennemføres en generel analyse af trafikken i de berørte</p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
	<p>Øget og/eller tung trafik vil kunne påvirke trafiksikkerheden på vejene og hermed menneskers sundhed.</p> <p>(Se endvidere miljøfaktor "Støj" under afsnittet om "menneskers sundhed").</p> <p>Driftsfasen: Der forekommer trafik i forbindelse med tilsyn med master, luftledning, transformerstationer m.m.</p> <p>Øget trafik vil kunne påvirke trafiksikkerheden på vejene og hermed menneskers sundhed.</p>	<p>Med hensyn til anlægsfasen er der for nuværende ikke konkrete oplysninger om arbejdskørsel, herunder antal kørsler, valg af rute og størrelse på transporter. På det foreliggende grundlag, kan det derfor ikke udelukkes, at den øgede og/eller tunge trafik i anlægsfasen kan have en væsentlig påvirkning.</p> <p>Energinet har oplyst, at tilsyn ved transformerstationerne vil være 2-3 gange pr. måned med personbil.</p> <p>Tilsyn med luftledning og kabel vil ske én gang årligt med helikopter, dog foretages der et mere gennemgående tilsyn hvert 3.-5. år med personbil.</p> <p>Trafik til og fra anlægget i driftsfasen vurderes at have et omfang og en hyppighed, som er beskedent og derfor ikke vil påvirke menneskers sundhed nævneværdigt. Trafik i driftsfasen behøver derfor ikke medtages i rapporten.</p>		<p>områder. Analysen skal give overblik over trafikmønstre, herunder ruter, omfang og hyppighed.</p> <p>Mulige afværgeforanstaltninger skal beskrives, hvad angår beskaffenhed og effekt.</p> <p>Hvis der klart på baggrund af henvisning til sammenlignelige projekter i sammenlignelige omgivelser kan afvises, at der kan være en væsentlig trafikal påvirkning, forventes dette at være et fyldestgørende grundlag for en vurdering i miljøkonsekvensrapporten.</p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
Magnetfelter	<p>Anlægsfasen: I forbindelse med etablering af luftledningen løber der ikke strøm gennem ledningen og der opstår derfor ingen magnetfelter.</p> <p>Driftsfasen: Der opstår magnetfelt omkring en luftledning, alt afhængigt af strømmens størrelse i luftledningen.</p> <p>Magnetfelter kan påvirke menneskers og dyrs sundhed indirekte. Her tænkes bl.a. på folks bekymringer om, hvorvidt magnetfelter er sundhedsskadelige, hvilket kan skabe utryghed hos mennesker som bor i nærheden.</p>	Uanset at projektbeskrivelsen redegør for, at sundhedsstyrelsens forsigtighedsprincip vil blive fulgt i projekteringen og udførelsen af luftledningsanlægget, vil der, med den store opmærksomhed, som borgerne har givet emnet, være behov for, at der i miljøkonsekvensrapporten redegøres for magnetfelter i relation til menneskers sundhed og beskriver den forventede påvirkning fra det konkrete anlæg.	Skal indgå	<p>Begrebet "tæt på" i forsigtighedsprincippet defineres ikke nærmere, men skal vurderes i det konkrete projekt. (Magnetfeltudvalgets pjece "Om magnetfelter" 2014)</p> <p>WHPs anbefalinger: www.who.int/emf</p>
Ulykker	Luftledningen kan medføre en ændret fremkommelighed for flytrafik og medføre risiko for uheld.	Den præcise linjeføring er ikke fastlagt på nuværende tidspunkt, hvorfor det er uklart, hvorvidt flytrafikken kan blive påvirket og i hvilket omfang. Det kan på det foreliggende grundlag derfor ikke afvises, at flytrafikken kan blive væsentlig påvirket.	Skal indgå	<p>Miljøkonsekvensrapporten skal indeholde en beskrivelse og vurdering af den nuværende flytrafik i området.</p> <p>Ud fra tilgængelig viden skal der gives en kvalificeret vurdering af, om der er en forøget risiko for uheld, herunder</p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
				hvilke tiltag der kan anvendes for at afværge risiko for uheld.
<p>Biodiversitet / biologisk mangfoldighed</p> <p>Omhandler primært de truede, sårbare, sjældne eller fredede arter og de internationale udpegede beskyttelsesområder.</p> <p>Biodiversitetsvurdering er en samlet stillingtagen til, om projektet helt eller delvist vil forringe økosystemer, vil føre til tab eller degenerering af leve-, yngle- og/eller rasteområder, vil føre til tab af diversitet mellem arterne og tab af genetisk diversitet. (Som eksempel kan nævnes, at en forurening af et vandløb kan forringe vandløbets evne til at levere rent vand, som en forudsætning for, at fisk og vandplanter kan trives. Forureningen kan derfor medføre en forringelse for området erhvervsfolkere).</p> <p>Biodiversitetsbetragtningerne kan sammenlignes med kumulative overvejelser, men med inddragelsen af et relevant bredere spektrum af mulige indvirknings- og påvirkningsfaktorer herunder bl.a. samspillet med samfund og kultur.</p>				
<p>Påvirkning af § 3-områder, Bilag IV-arter/Rødlistede arter og Natura 2000</p>	<p>Anlægsfasen: Anlægsarbejdet, som bl.a. omfatter opgravninger, fældning af træer, udlæg af køreplader, anlæg af midlertidig veje, grundvandssænkning m.m. kan komme i berøring med og hermed direkte eller indirekte påvirke beskyttet flora, fauna og naturtyper.</p> <p>Endvidere kan støj og vibrationer fra entreprenørmaskiner, nedramning af pæle m.m. forstyrrer fauna i anlægsfasen.</p>	<p>Den præcise linjeføring er ikke fastlagt på nuværende tidspunkt, hvorfor det er uklart, hvilke arealer der konkret kan blive påvirket. Præcist hvilken beskyttet flora, fauna og naturtyper, som kan blive berørt kan derfor ikke kortlægges på nuværende tidspunkt. På det foreliggende grundlag kan en væsentlig påvirkning af beskyttet flora, fauna og naturtyper i visse områder derfor ikke udelukkes.</p>	<p>Skal indgå</p>	<p>Beskyttet flora, fauna og naturtyper, som kan blive påvirket direkte eller indirekte skal lokaliseres.</p> <p>Påvirkningens væsentlighed skal beskrives og vurderes.</p> <p>Datagrundlag: oplysninger om naturværdi for de enkelte områder indhentes fra kommunerne og naturdata på Miljøportalen. Hvis det viser sig nødvendigt, skal</p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
	<p>Driftsfasen: Der inddrages permanent arealer til opsætning af master og kabelovergangsmaster.</p> <p>Endvidere sker der periodevis rydning af træer og buske på arealerne beliggende direkte under luftledningen (servitutarealer).</p> <p>Bl.a. forhold som ovennævnte kan påvirke beskyttet flora, fauna og naturtyper.</p>			<p>oplysningerne suppleres med feltundersøgelser.</p> <p>Kortlægning af § 3 beskyttet natur er kun vejledende og der skal derfor også tages højde for § 3 beskyttet natur, som endnu ikke er kortlagt.</p> <p>Mulige afværgeforanstaltninger skal beskrives, hvad angår beskaffenhed og effekt.</p>
Påvirkning af fugle	<p>Driftsfasen: Fugle kan kollidere med luftledningen. Et forhold som kan påvirke bestanden af fugle.</p>	<p>Den præcise linjeføring er ikke fastlagt på nuværende tidspunkt, hvorfor det er uklart, hvilke arealer der konkret bliver påvirket. Præcist hvilke fuglearter, som kan blive berørt kan således ikke kortlægges på nuværende tidspunkt. På det foreliggende grundlag kan en væsentlig påvirkning af fugle i visse områder derfor ikke udelukkes.</p>	Skal indgå	<p>Fuglearter, som kan blive påvirket direkte eller indirekte, skal lokaliseres.</p> <p>Undersøgelsen skal inddrage forskellige arter og områder, hvor der er særlig risiko for kollision med luftledningen for internationale, regionale og lokale fugletræk. Der skal særlig fokus på de internationale fuglebeskyttelsesområder udpeget omkring Vadehavet, Kongeåens</p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
				<p>udløb, Ribe Holme, Sølsted Mose og (strand) engområderne på vestkysten ud mod Vadehavet.</p> <p>Data om fuglene kan bl.a. indhentes i videnskabelige rapporter fra DCE vedr. størrelse og udvikling af fuglebestande i Danmark, samt rapport om den landsdækkende rapportering af fugle i forbindelse med det nationale program for overvågning af vandmiljøet og naturen (NOVANA).</p> <p>Mulige afværgeforanstaltninger skal beskrives, hvad angår beskaffenhed og effekt.</p> <p>Vurderingen af projektets påvirkning af fugle skal også ses i relation til afsnittet om befolkningen - friluftsliv og rekreativ værdier.</p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
Jordarealer				
Stillingtagen til arealanvendelsen, dvs. om projektet eksempelvis kræver, at der inddrages ubebyggede/ubefæstede arealer, som anvendes til f.eks. landbrugsland, fældning af skove og opland til Natura2000. Det kan også være inddragelse af arealer til infrastruktur enten som projektets hovedformål eller som en konsekvens af projektet.				
Inddragelse af jordarealer	<p>Anlægsfasen: I forbindelse med etablering af luftledningen inddrages der jordarealer til brug for midlertidige byggepladser, veje m.m.</p> <p>Driftsfasen: Der inddrages jordarealer permanent til opsætning af master og kabelovergangsmaster.</p> <p>Endvidere sker der rådighedsindskrænkninger på arealerne beliggende direkte under luftledningen.</p> <p>Inddragelse af og rådighedsindskrænkning af jordarealer kan påvirke eksisterende erhverv, såsom landbrug og</p>	Den præcise linjeføring er ikke fastlagt på nuværende tidspunkt, hvorfor det er uklart, hvilke arealer der konkret bliver påvirket. Præcist hvilke arealer der inddrages midlertidigt/permanent eller pålægges rådighedsindskrænkninger kan således ikke kortlægges på nuværende tidspunkt. På det foreliggende grundlag kan det derfor ikke afvises, at inddragelse af jordarealer og/eller rådighedsindskrænkninger kan have en væsentlig påvirkning.	Skal indgå	<p>Miljøkonsekvensrapporten skal indeholde oplysninger om eksisterende og planlagt arealanvendelse i og omkring projektområdet.</p> <p>Ud fra tilgængelig viden skal der gives en kvalificeret vurdering af, i hvilket omfang inddragelse af jordarealer og rådighedsindskrænkninger forventes at påvirke de nuværende og planlagte arealanvendelser, herunder hvilke tiltag der kan anvendes for at minimere konflikter hermed.</p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
	skovbrug, råstofindvinding og turisme. Endvidere vil udlagte erhvervs- og boligområder i kommunerne kunne blive påvirket.			
<p>Jordbund</p> <p>Jordbundens permeabilitet og porøsitet kan påvirkes ved inddragelse af jordarealer til bymæssige funktioner. Her kan der blive tale om befæstelse, traktose m.v. som på sigt kan betyde øget erosion og dårlig sammensætning af jordbunden.</p> <p>Der kan også være tale om risiko for jordforurening samt eventuelt viden om jordforurening, som kan blive påvirket ved at den forurenede jord flyttes, oprensnes, påvirkes eller ændres som følge af projektets tilstedeværelse og dermed medfører en indvirkning på miljøet. Ud over dette bør der også indgå en beskrivelse af jordbundens og undergrundens sammensætning, for så vidt angår jordbundsforholdenes evne til at kunne forhindre eller forsinke en eventuel forurening, som kunne tænkes at opstå som følge af projektets drift eller tilstedeværelsen af forurenende stoffer i produktionen.</p>				
Påvirkning af jordbund	<p>Anlægsfasen:</p> <p>I forbindelse med etablering af luftledningen inddrages der jordarealer dels til brug for etablering af midlertidige byggepladser, arbejdsveje m.m. dels til permanente veje.</p> <p>Opførelse af master og stationsbyggeri samt kørsel på</p>	Den præcise linjeføring er ikke fastlagt på nuværende tidspunkt, hvorfor det er uklart, hvilke arealer, der konkret bliver påvirket. Præcist hvilke jordbundsforhold de berørte arealer har, kan således ikke kortlægges på nuværende tidspunkt. På det foreliggende grundlag kan en væsentlig påvirkning af jordbundforholdene i visse områder derfor ikke udelukkes.	Skal indgå	<p>Der skal redegøres for eksisterende jordbundsforhold inden for og i umiddelbar nærhed af projektområderne.</p> <p>Der skal, ud fra tilgængelig viden, foretages en vurdering af sandsynligheden for påvirkning af jordbundsforholdene og en beskrivelse og vurdering af konsekvenserne heraf. Mulige</p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
	<p>arealerne med tunge køretøjer kan påvirke jordbundsforholdene.</p> <p>Driftsfasen: Ingen påvirkning</p>			<p>afværgeforanstaltninger skal beskrives, hvad angår beskaffenhed og effekt.</p> <p>Hvis der klart på baggrund af henvisning til sammenlignelige projekter i sammenlignelige omgivelser kan afvises, at jordbundsforholdene kan blive væsentlig påvirket, forventes dette at være et fyldestgørende grundlag for en vurdering i miljøkonsekvensrapporten.</p>
Jordforurening	<p>Anlægsfasen: Der kan være forekomst af kortlagt forurenede jord inden for eller i umiddelbar nærhed af projektområderne, hvilket kan blive påvirket i anlægsfasen.</p> <p>Nedgravning af kabler og underboring, som kan medføre en ukontrolleret udblæsning af vand fra et borehul i undergrunden (blow-out), kan medføre spredning af i forvejen</p>	<p>Den præcise linjeføring er ikke fastlagt på nuværende tidspunkt, hvorfor det er uklart, hvilke arealer, der konkret bliver påvirket. Hvorvidt de berørte arealer har en eksisterende jordforurening kan således ikke kortlægges på nuværende tidspunkt. På det foreliggende grundlag, kan det derfor ikke afvises, at nedgravning af kabler og underboring kan have en væsentlig påvirkning.</p>	Skal indgå	<p>Der skal redegøres for eksisterende jordforureninger inden for og i umiddelbar nærhed af projektområderne.</p> <p>Der skal, ud fra tilgængelig viden, foretages en overordnet vurdering af sandsynligheden for spredning af jordforurening og betydningen heraf.</p> <p>Vurderingen skal omfatte det forventede forureningsniveau af den jord, som graves op i forbindelse med</p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
	<p>forurenede jord/jord indeholdende miljøfremmende stoffer.</p> <p>Driftsfasen: Luftledningsanlægget medfører ingen risiko for jordforurening.</p>			<p>projektet, den forventede påvirkning af omgivelserne samt i videst muligt omfang, hvor og hvordan jorden påtænkes bortskaffet.</p> <p>Mulige afværgeforanstaltninger skal beskrives, hvad angår beskaffenhed og effekt.</p> <p>Informationer om kortlagte arealer samt jord- og grundvandsforureninger kan indhentes fra Danmarks miljøportal, miljøsager hos myndighederne samt tidligere udførte forureningsundersøgelser i området.</p> <p>Hvis nødvendigt for at sikre et tilstrækkeligt oplysningsgrundlag og hvis den potentielle miljøpåvirkning nødvendiggør det, bør der foretages egentlige prøver eller skitseres en proces for dette i forhold til at sikre, at forurenede jord håndteres efter gældende regler.</p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
Vand (hydromorfologiske forandringer, kvantitet og kvalitet)				
Vand omfatter både grundvand og overfladevand. I begge tilfælde er det vigtigt at beskrive mål for vandmiljø og -kvalitet samt vurdere, om projektet vil kunne indvirke på disse og i givet fald, om projektet vil udgøre en hindring for at nå de opstillede kvalitetsmål.				
Påvirkning af grundvand/overfladevand	<p>Anlægsfasen: Grundvandet i og nær projektområderne kan blive påvirket ved en grundvandssænkning i forbindelse med støbning af fundament til masterne.</p> <p>Se i øvrigt under Biodiversitet/biologisk mangfoldighed / Påvirkning af § 3-områder, Bilag IV-arter/Rødlistede arter og Natura 2000</p> <p>Driftsfasen: Projektet vurderes ikke at påvirke grundvandet i driftsfasen.</p>	Den præcise linjeføring er ikke fastlagt på nuværende tidspunkt, hvorfor det er uklart, hvilke arealer, der konkret kan blive påvirket i anlægsfasen. På det foreliggende grundlag, kan det derfor ikke afvises, at en grundvandssænkning kan have en væsentlig påvirkning.	Skal indgå	<p>Der skal redegøres for drikkevandsinteresserne (OSD) og indvindingsoplande inden for og i nærheden af projektområderne. Der skal også redegøres for eventuelle øvrige indvindinger inden for projektprojektområdet.</p> <p>Der skal, ud fra tilgængelig viden, foretages en vurdering af sandsynligheden for påvirkning af grundvandet og en beskrivelse og vurdering af konsekvenserne heraf. Mulige afværgeforanstaltninger skal beskrives, hvad angår beskaffenhed og effekt.</p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
<p>Affald, herunder spildevand</p> <p>Bortskaffelse af affald omfatter også spildevand, samt affald til nyttiggørelse. Ved beskrivelse af spildevand vil en henvisning til, at dette håndteres af det kommunale rensningsanlæg kun være tilstrækkeligt, hvis det godtgøres, at det kommunale rensningsanlæg såvel med hensyn til kapacitet som teknologisk er i stand til at modtage spildevand og håndtere det på en miljømæssig acceptabel måde, hvilket vil sige uden øget eller ændret forurening til følge.</p> <p>Tilsvarende gælder for affaldshåndtering, hvor der skal være sikkerhed for en miljømæssig forsvarlig løsning. Hvis dette ikke umiddelbart er muligt, skal indvirkningen på miljøet beskrives nærmere. Det gælder både den forventede nyttiggørelse eller ved den forventede affaldsbehandling. En henvisning til, at affaldet vil blive håndteret i henhold til affaldslovgivningen vil ikke være tilstrækkelig præcist til at opfylde kravet til at beskrive projektets indvirkning på miljøet, hvorimod en tilkendegivelse af, at affaldet vil blive afhændet til den kommunale affaldsordning og at kommunen har kapacitet til at håndtere såvel affaldstyperne som affaldsmængderne inden for godkendte eller lovligt eksisterende affaldsordninger, vil være acceptabelt.</p>				
Spildevand	<p>Anlægsfasen: Projektet vurderes ikke at gøre brug af kemikalier eller andre forurenende stoffer, som kan påvirke grundvand eller overfladevand.</p> <p>Driftsfasen: Projektet genererer ikke spildevand</p>		Ingen	
Øvrigt affald	<p>Anlægsfasen: Der vil fremkomme affald fra byggepladserne i form af overflødige</p>	Der er på nuværende tidspunkt ikke konkrete oplysninger om, hvorledes affald håndteres, herunder oplysninger om kapacitetsforhold. På det foreliggende	Skal indgå	Der skal, ud fra tilgængelig viden, foretages en overordnet vurdering af mulige former for affaldshåndtering og kommunernes kapacitet.

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
	byggematerialer og almindeligt dagrenovation. Driftsfasen: Luftledningsanlægget genererer ikke affald.	grundlag, kan det derfor ikke afvises, at affald kan have en væsentlig påvirkning.		Mulige afværgeforanstaltninger skal beskrives, hvad angår beskaffenhed og effekt.
Demontering	Demontering af 150 kV og 400 kV luftledningerne medfører affaldsmængder i form af jernbeton, galvaniseret stål, stål, aluminium, komposit m.m.	Der er på nuværende tidspunkt ikke konkrete oplysninger om, hvorledes affald håndteres, herunder oplysninger om kapacitetsforhold. På det foreliggende grundlag, kan det derfor ikke afvises, at affald fra demontering af luftledningerne kan have en væsentlig påvirkning.	Skal indgå	Der skal, ud fra tilgængelig viden, foretages en overordnet vurdering af mulige former for affaldshåndtering og kommunernes kapacitet. Mulige afværgeforanstaltninger skal beskrives, hvad angår beskaffenhed og effekt.
Luft Omhandler luftens kvalitet i området samt en vurdering af hvilke miljømæssige konsekvenser projektet vil kunne medføre. Et eksempel kunne være øget trafikmængde og deraf øget luftforurening. Det vil ikke være tilstrækkeligt at konstatere, at projektet vil overholde vejledende grænseværdier.				

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
Lufforurening	Se afsnittet "luft" under emnet "menneskers sundhed".		Skal indgå	
<p>Klima</p> <p>Omhandler både indvirkninger, som er relevante for vurdering af indvirkningerne på klimaændringer og indvirkninger, som klimaændringerne vil have/forventes at få på projektet og projektets evne til at omstille sig til klimaændringerne.</p> <p>Det er de helt lokale mikroklimatiske forhold og projektets CO2 bidrag i øvrigt, som navnlig beskrives under klimaændringer. Dertil kommer konsekvenserne af fremtidige klimaændringer, som for eksempel vandstandsstigninger. Ændringer af terræn og opførelse af store eller høje bygningsanlæg kan være årsag til lokale klimapåvirkninger, som kan påvirke anvendelsen af naboarealer ganske væsentligt.</p>				
Udledning af CO2	<p>Produktion af byggematerialer til luftledningsanlægget vil medføre udledning af CO2.</p> <p>Anlægsfasen: Ved brug af diesel- og benzindrevne motorkøretøjer i anlægsfasen vil der blive udledt CO2.</p> <p>Driftsfasen: SF6 gas anvendes som isolering ved højspændingsstationerne. Der kan forekomme tab af gas til luften. SF6 er en meget aggressiv drivhusgas og</p>	<p>Der er for nuværende ikke konkrete oplysninger om, hvor stor en CO2 udledning der vil forekomme ved produktion af byggematerialer til luftledningsanlægget. På det foreliggende grundlag, kan det derfor ikke udelukkes, at CO2 i forbindelse med produktion af byggematerialer kan have en væsentlig påvirkning af klimaet.</p> <p>Der er for nuværende ikke konkrete oplysninger om omfanget af transport/arbejds kørsel i forbindelse med anlægsfasen. På det foreliggende</p>	Skal indgå	Der skal ud fra tilgængelig viden laves en samlet overslagsmæssig redegørelse for projektets effekt på CO2 udledning, herunder produktion af byggematerialer, bortskaffelse/genanvendelse af samme, samt transport i forbindelse med begge.

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
	<p>22.800 gange så kraftig som CO₂ og kan bidrage til at øge CO₂ udledningen.</p> <p>Der anvendes diesel- og benzindrevne motorkøretøjer i forbindelse med tilsyn med master, luftledning, transformerstationer m.m., hvilket vil medføre en øget CO₂ udledning.</p>	<p>grundlag, kan det derfor ikke udelukkes, at CO₂ i forbindelse med kørsel i anlægsfasen kan have en væsentlig påvirkning af klimaet.</p> <p>Der er for nuværende tidspunkt ikke konkrete oplysninger om omfanget af ozon og SF₆ gas, som afgives til luften fra luftledningsanlægget. På det foreliggende grundlag, kan det derfor ikke udelukkes, at denne udledning kan have en væsentlig påvirkning på klimaet.</p> <p>Energinet har oplyst, at tilsyn ved transformerstationerne vil være 2-3 gange pr. måned med personbil. Tilsyn med luftledning og kabel vil ske én gang årligt med helikopter, dog foretages der et mere gennemgående tilsyn hvert 3.-5. år med personbil.</p> <p>Kørsel i forbindelse med tilsyn har et omfang og en hyppighed, som er beskedent. CO₂ udledningen i den forbindelse vurderes derfor ikke at have et nævneværdigt omfang og behøver ikke</p>		

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
		medtages i rapporten vedrørende klimapåvirkninger.		
Terrænreguleringer	<p>Der kan forventes terrænreguleringer visse steder langs strækningen, for at udligne niveauforskelle.</p> <p>Større terrænregulering kan medføre klimaforandringer lokalt, hvilket kan påvirke nuværende arealanvendelser, eksempelvis dyrkning af afgrøder.</p>	Den præcise linjeføring er ikke fastlagt på nuværende tidspunkt, hvorfor det er uklart, hvilke arealer, der konkret bliver terrænreguleret, herunder omfanget af reguleringen. På det foreliggende grundlag, kan det derfor ikke udelukkes, at terrænreguleringer kan påvirke klimaet væsentlig.	Skal indgå	<p>Miljøkonsekvensrapporten skal indeholde en beskrivelse og vurdering af de planlagte terrænreguleringer. Ud fra tilgængelig viden skal der foretages en overordnet vurdering, hvorvidt terrænreguleringerne kan påvirke klimaet i nærområderne og konsekvenserne heraf, hvad angår den nuværende arealanvendelse i de nævnte områder.</p> <p>Hvis der klart på baggrund af henvisning til sammenlignelige projekter i sammenlignelige omgivelser kan afvises, at terrænreguleringerne kan medføre en væsentlig påvirkning af klimaet, forventes dette at være et fyldestgørende grundlag for en vurdering i miljøkonsekvensrapporten.</p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
<p>Materielle goder</p> <p>Materielle goder afgrænses ikke alene til at omfatte "fysiske goder" men kan principielt også omfatte andre former for goder. Det kan være bredere betragtninger som samfundsmæssig eller lokalsamfundsmæssig indvirkninger. Der skal dog kun foretages en undersøgelse af de miljømæssige indvirkninger på de materielle goder – men ikke den værdimæssige indvirkning. Det vil sige, at der ikke kræves en vurdering af, om projektet vil påvirke værdien af fast ejendom og i givet fald hvor stor en eventuel op- eller nedgang anslås at være.</p>				
<p>Påvirkning af bygninger</p>	<p>Vibrationer kan påvirke materielle goder såsom beboelser og andre bygninger.</p> <p>Se afsnittet "Vibrationer" under emnet "Menneskers sundhed".</p>		<p>Skal indgå</p>	
<p>Inddragelse af jordarealer, rådighedsindskrænkninger m.m.</p>	<p>Inddragelse af og rådighedsindskrænkning af jordarealer kan påvirke eksisterende erhverv, såsom landbrug og skovbrug, råstofindvinding og turisme. Endvidere vil udlagte erhvervs- og boligområder i kommunerne kunne blive påvirket.</p>		<p>Skal indgå</p>	

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
	Se afsnittet "Inddragelse af jordarealer" under emnet "Jordarealer".			
Forbrug af ressourcer	Etablering af en 400 kV luftledning vil medføre et forbrug af materialer i form af jernbeton, galvaniseret stål, stål, aluminium, komposit m.m.		Skal indgå	<p>Miljøkonsekvensrapporten skal indeholde en beskrivelse og vurdering af det planlagte forbrug af materialer. Ud fra tilgængelig viden skal der foretages en overordnet vurdering, hvorvidt forbruget kan påvirke den pågældende ressource og konsekvenserne heraf samt mulige afværgeforanstaltninger, eksempelvis i form af alternativ materialevalg.</p> <p>Hvis der klart på baggrund af henvisning til tidligere vurdering af ressourcen kan afvises, at forbruget kan medføre en væsentlig påvirkning, forventes dette at være et fyldestgørende grundlag for en vurdering i miljøkonsekvensrapporten</p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
Kulturarv (herunder arkitektoniske og arkæologiske aspekter) Omhandler vor kulturarv i form af kirker, mindesmærker og andre menneskeskabte værdier. I vurdering af et projekts konsekvenser bør også indgå lokale værdier, som set i regionalt eller nationalt perspektiv ikke har en beskyttelsesværdi. Det kan eksempelvis være forsamlingshuset eller den lokale skole.				
Påvirkning af kulturarv og arkæologi	Anlægsfasen: Projektet kan påvirke kulturhistoriske elementer og miljøer såsom: <ul style="list-style-type: none"> • under- og overjordiske fortidsminder • kirker • slotte og herregårde • lokalhistoriske bygninger Driftsfasen: I driftsfasen kan der ske en visuel påvirkning af førnævnte kulturhistoriske elementer og miljøer i nærheden af linjeføringen.	Den præcise linjeføring er ikke fastlagt på nuværende tidspunkt, hvorfor det er uklart, hvilke kulturhistoriske elementer og miljøer som kan blive berørt. På det foreliggende grundlagt kan en væsentlig påvirkning af kulturhistoriske elementer og miljøer derfor ikke udelukkes.	Skal indgå	Ud fra tilgængelig viden, skal der foretages en vurdering af sandsynligheden for påvirkning af kulturhistoriske elementer og miljøer, samt en beskrivelse og vurdering af konsekvenserne heraf. Mulige afværgeforanstaltninger skal beskrives, hvad angår beskaffenhed og effekt. Kørsel kan beskadige fortidsminder, som ligger begravet i jorden. Potentialet belyses og inddrages i miljøkonsekvensrapporten i forhold til museernes anbefalinger. Omfanget af vibrationer belyses og inddrages i

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
				<p>miljøkonsekvensrapporten, herunder en vurdering af, hvilke arbejder der kan medvirke til vibrationer af væsentlig styrke og om anlægsmaskineriet er væsentligt tungere end landbrugsmaskiner.</p> <p>Ved gravning skal risikoen om omfanget af beskadigelser af begravede arkæologiske emner belyses og inddrages i miljøkonsekvensrapporten i forhold til museernes anbefalinger.</p> <p>Omfanget af en mulig effekt på diger inddrages i miljøkonsekvensrapporten i forhold til museernes anbefalinger.</p> <p>Der skal indgå en redegørelse for påvirkninger af de kommuneplanlagte kulturmiljøer og de hensyn, der er taget for at undgå påvirkning af kirkefredninger (inkl. Exner-fredninger), og især med hensyn til Exner-fredningerne, hvis nødvendigt udføres en supplerende koordinering</p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
				med de evt. berørte kirkestifter og evt. Kulturministeriet.
<p>Landskab Se forrige kommentar Landskabet og de landskabelige værdier indgår på forskellig led i forbindelse med vurderingen af et projekts indvirkning på dette. Landskabet skal betragtes ud fra den umiddelbare oplevelsesværdi forstået som det æstetiske landskab, landskabets kulturværdi, dets rekreative værdi og dets geologiske værdi. Disse forskellig værdier skal alle tages i betragtning.</p>				
Visuel påvirkning af landskabet	<p>Anlægsfasen: I anlægsfasen vil arbejder med etablering af luftledningen kunne ses i landskabet.</p> <p>Driftsfasen: Luftledningen (master og ledning) og nye kabelovergangsteder (fra luftledning til kabellægning) vil visuelt kunne påvirke landskabet.</p> <p>Endvidere vil arealerne direkte under luftledningen, som i driftsfasen kun må bestå af beplantning på en højde på 3-10 meter, blive forandret og</p>	<p>Den præcise linjeføring er ikke fastlagt på nuværende tidspunkt, hvorfor det er uklart, hvilke arealer der konkret bliver påvirket.</p> <p>På det foreliggende grundlag kan en væsentlig påvirkning af landskabet derfor ikke udelukkes.</p>	Skal indgå	<p>Miljøkonsekvensrapporten skal indeholde en kortlægning af landskabskarakteren og særlige visuelle oplevelsesmuligheder med udgangspunkt i landskabskaraktermetoden, herunder inddragelse af kommunernes landskabsudpegninger. Heri indgår forholdet til naturgrundlaget, den kulturhistoriske anvendelse og de visuelle oplevelsesmuligheder. Vurderingen omfatter anlægget i anlægs-, drifts- og demonteringsfasen.</p> <p><i>Visualiseringer</i></p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
	<p>påvirke de landskabelige forhold og hermed den visuelle oplevelse.</p> <p>På strækningen hvor kablet nedgraves vil der ikke være synlige anlæg, ud over markeringspæle og inspektionsbrønde.</p> <p>Ovennævnte forhold omfatter:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rydning af anlægsbælte • etablering af master • etablering af kabelovergangsmaster • ophængning af luftledning • etablering af byggepladser • kabellægning i åben grav • kabellægning ved underboring 			<p>De visualiseringer, der skal indgå som grundlag for vurdering af virkninger på landskabet vil primært blive foretaget for at belyse særlige landskabelige værdier fra områder med offentlig adgang eller hvor der færdes mange mennesker.</p>

Miljøfaktor	Beskrivelse af miljøpåvirkning	Begrundelse for vurdering af afgrænsning	Vurdering af påvirkning <i>Ingen/ ubetydelig, Skal indgå</i>	Eventuelle metoder til vurdering af miljøfaktorer, der kan inddrages i miljøkonsekvensrapporten
Kumulative effekter				
Indbyrdes forhold mellem ovenstående miljøfaktorer, samt med andre projekter i området	Der vil være en indbyrdes påvirkning mellem ovenstående faktorer, samt med andre projekter i området.	Den indbyrdes påvirkning kan være af et vist omfang.	Skal indgå	<p>Der redegøres for sammenhængen mellem identificerede mulige effekter og kumulative effekter fra andre planlagte projekter og planer,</p> <p>For alle parametre foretages en vurdering og beskrivelse af eventuelle kumulative effekter, som projektet måtte have, når effekter fra andre planer eller projekter medregnes. Derudover skal indbyrdes sammenhæng mellem effekter og faktorer beskrives og vurderes, så det klart fremgår, hvilke effekter projektet medfører, herunder afledte og indirekte effekter.</p>